

Vissa socialförsäkringsfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2002/03:61 Vissa socialförsäkringsfrågor vari bl.a. föreslås följande.

Med anledning av det reformerade pensionssystemet anpassas regler om beräkning av inkomstindex.

Balanstalet i ålderspensionssystemet för år 2004 och för år därefter skall fastställas med fyra i stället för två decimaler.

Ålderspension skall kunna betalas ut en månad tidigare än enligt nuvarande bestämmelser, dvs. fr.o.m. ansökningsmånaden. Förändringen gäller dock inte premiepension.

Försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkringsadministrationen skall kunna fortsätta t.o.m. den 31 mars 2004.

Flertalet bestämmelser skall träda i kraft den 1 juli 2003. Bestämmelser om beräkning av inkomstindex och balanstal skall tillämpas första gången för år 2004. Övergångsbestämmelse om beräkning av inkomstmått skall tillämpas vid beräkning av inkomstindex för åren 2004–2006.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden.....	4
Propositionen.....	4
Utskottets ställningstagande.....	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	6
Propositionen.....	6
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	7

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Vissa socialförsäkringsfrågor

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
3. lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799),
4. lag om fortsatt giltighet av lagen (2001:1113) om försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkringsadministrationen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:61.

Stockholm den 8 maj 2003

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Tomas Eneroth

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Eneroth (s), Sven Brus (kd), Ronny Olander (s), Sten Tolgfors (m), Anita Jönsson (s), Mona Berglund Nilsson (s), Kalle Larsson (v), Mariann Ytterberg (s), Anita Sidén (m), Lennart Klockare (s), Linnéa Darell (fp), Birgitta Carlsson (c), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Göte Wahlström (s), Mona Jönsson (mp), Magdalena Andersson (m) och Solveig Hellquist (fp).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen föreslås att fr.o.m. år 2003, då förtidspension har ersatts av sjuk- och aktivitetsersättning, skall inkomsterna i inkomstmåttet vid beräkningen av inkomstindex i ålderspensionssystemet utgöras av de inkomster som i sig är pensionsgrundande. Vidare föreslås att förändring av inkomstdefinitionen i inkomstmåttet från år 2002 till år 2003 skall beaktas vid beräkningen av inkomstindex för åren 2004–2006. För att erhålla jämförbara inkomstmått skall inkomstmåtten för jämförelseåren 2000–2002 justeras. Regeringen gör också bedömningen att en översyn bör ske av vilka principer som skall gälla för justeringar i beräkningsmetoden för inkomstindex. Enligt regeringen finns det därvid skäl att analysera om den nuvarande hanteringsordningen, med i lag angivna beräkningsregler, är den mest ändamålsenliga eller om sådana avvägningar bör hanteras i särskild ordning.

Riksdagen har givit regeringen till känna att ett mer fingeraderat balanstal i ålderspensionssystemet bör övervägas (bet. 2000/01:SfU13, rskr. 2000/01:210). I propositionen föreslås att balanstalet för år 2004 och år där-efter skall fastställas med fyra i stället för två decimaler. Regeringen anför att ett balanstal med fyra decimaler ökar sannolikheten för att balanseringen aktiveras ett enskilt år, men att effekten sannolikt blir lägre. Balanstalet får även samma gradering som inkomstindex.

Ålderspension betalas, med nuvarande regler, normalt ut tidigast fr.o.m. månaden efter det att ansökan kommit in till försäkringskassan. Undantag görs om sjukersättning eller särskild efterlevandepension utgår omedelbart före 65-årsdagen. Inkomst- och tilläggspension kan då beviljas tre månader bakåt i tiden (dock tidigast från 65-årsdagen). Regeringen föreslår att ålderspension normalt skall kunna betalas ut fr.o.m. ansökningsmånaden. Förändringen gäller dock inte premiepension. Detta beror på att dess storlek är avhängig av fondandelarnas värde vid tidpunkten för pensionsuttaget. Regeringen avser dock att låta undersöka om premiepensionen i aktuellt avseende kan hanteras på samma sätt som övrig ålderspension.

I förtydligande syfte föreslår regeringen att det klarläggs att beslut i ärenden om utfärdande av intyg för tillämpningen av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen skall överklagas enligt bestämmelserna i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkrings-administrationen föreslås kunna fortsätta under perioden den 1 juli 2003 – den 31 mars 2004.

Slutligen föreslås en förtydligande komplettering i övergångsbestämmelserna till socialförsäkringslagen (1999:799) innebärande att överenskommelser som Sverige ingått med främmande makt före år 2001 alltså skall kunna tillämpas även om dessa avviker från vad som sägs i socialförsäkringslagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som konstaterar att propositionen inte har föranlett någon motion, tillstyrker regeringens förslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2002/03:61 Vissa socialförsäkringsfrågor:

att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
3. lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799),
4. lag om fortsatt giltighet av lagen (2001:1113) om försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkringsadministrationen.

Lagförslagen återfinns som bilaga 2 till betänkandet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 20 kap. 13 a § lagen (1962:381) om allmän försäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap.13 a §¹

I ärenden enligt 4 a § samt 2 kap. 3 a och 3 b §§ gäller bestämmelserna i 10–13 §§ om omprövning och ändring av en allmän försäkringskassas beslut samt om överklagande av en försäkringskassas eller domstols beslut.

Bestämmelserna i 10–13 §§ gäller också allmän försäkringskassas eller Riksförsäkringsverkets beslut i ärenden om utfärdande av intyg för tillämpningen av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen².

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

¹ Senaste lydelse 1998:553.

² EGT L 149, 5.7.1971, s. 2 (Celex 31971R1408), Svensk specialutgåva, Område 5, Volym 1, s. 57.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 5 och 5 c §§ samt 12 kap. 2 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §

Vissa beräkningar enligt denna lag skall göras med ledning av ett *inkomstindex*. Detta index skall visa den relativa förändringen av genomsnittet av de försäkrades årliga pensionsgrundande inkomster utan den begränsning som anges i 2 kap. 1 § andra stycket, efter avdrag för allmän pensionsavgift, *och de försäkrades årliga inkomster i form av förtidspension*, vilka har uppburits av dem som under inkomståret har fyllt minst 16 år och högst 64 år.

Vissa beräkningar enligt denna lag skall göras med ledning av ett *inkomstindex*. Detta index skall visa den relativa förändringen av genomsnittet av de försäkrades årliga pensionsgrundande inkomster utan den begränsning som anges i 2 kap. 1 § andra stycket, efter avdrag för allmän pensionsavgift, vilka har uppburits av dem som under inkomståret har fyllt minst 16 år och högst 64 år.

Förändringen av indextalet mellan två på varandra följande år skall motsvara den beräknade årliga relativa förändringen av de inkomster som anges i första stycket under en period av tre år före det år inkomstindexet avser. Vid beräkningen av inkomsterna skall den årliga förändringen i det allmänna prisläget räknat från juni månad till juni månad under samma period frånräknas. Det framräknade värdet skall därefter omräknas med förändringen i det allmänna prisläget i juni månad två år före det år indexet avser och det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det året.

Regeringen skall för varje år fastställa inkomstindexet efter det att det har beräknats av Riksförsäkringsverket. För år 1999 skall inkomstindexet vara lika med 100,00.

5 c §¹

Understiger balansstalet för ett år 1,00 skall regeringen för det året fastställa ett *balansindex* som skall användas vid vissa beräkningar enligt denna lag. Ett balansindex skall därefter fastställas för varje år fram till dess att det minst når samma värde som inkomstindex. För en sådan period skall balansindexet första gången räknas fram på så sätt att balans-

Understiger balansstalet för ett år 1,0000 skall regeringen för det året fastställa ett *balansindex* som skall användas vid vissa beräkningar enligt denna lag. Ett balansindex skall därefter fastställas för varje år fram till dess att det minst når samma värde som inkomstindex. För en sådan period skall balansindexet första gången räknas fram på så sätt att balans-

¹ Senaste lydelse 2001:222.

talet multipliceras med inkomstindexet för samma år. För varje därpå följande år under perioden skall det fastställda balansindexet multipliceras med kvoten mellan inkomstindexet efter årsskiftet och inkomstindexet före årsskiftet och därefter med det balanstal som skall gälla efter årsskiftet.

talet multipliceras med inkomstindexet för samma år. För varje därpå följande år under perioden skall det fastställda balansindexet multipliceras med kvoten mellan inkomstindexet efter årsskiftet och inkomstindexet före årsskiftet och därefter med det balanstal som skall gälla efter årsskiftet.

12 kap.

2 §²

Ålderspension skall utges från och med den månad som anges i ansökan, dock tidigast från och med *månaden efter det att* ansökan kom in till den allmänna försäkringskassan.

Ålderspension skall utges från och med den månad som anges i ansökan, dock tidigast från och med *den månad* ansökan kom in till den allmänna försäkringskassan. *Premiepension utges dock tidigast från och med månaden efter det att ansökan kom in till den allmänna försäkringskassan.*

Har den pensionsberättigade uppburit sjukersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn omedelbart före 65 års ålder får inkomst- och tilläggspension beviljas för högst tre månader före ansökningsmånaden, dock tidigast från och med den månad då den pensionsberättigade fyllde 65 år.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003 i fråga om 12 kap. 2 § och i övrigt den 1 september 2003.

2. Bestämmelserna i 1 kap. 5 och 5 c §§ tillämpas första gången vid beräkning av inkomstindex och balanstal för år 2004.

3. Förändringen av det inkomstmått som används vid beräkningen av de försäkrades årliga inkomster från år 2002 till år 2003 skall när det gäller inkomstindex för åren 2004–2006 beaktas på följande sätt. Inkomstmåttet för det fjärde året före det år inkomstindexet avser skall beräknas utan beaktande av utbetalda förtidspensioner och de som endast uppburit sådan pension, varefter genomsnittsinkomsten multipliceras med en särskild kvot. Kvoten utgörs av det beräknade inkomstmåttet år 2003 delat med inkomstmåttet för samma år som har beräknats utan beaktande av de pensionsgrundande inkomster som utgörs av inkomstrelaterad sjuk- och aktivitetsersättning och de som endast uppburit sådan inkomst.

² Senaste lydelse 2001:492.

2.3 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)

Härigenom föreskrivs att det i övergångsbestämmelserna till socialförsäkringslagen (1999:799) skall införas en ny punkt, punkten 11, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11. Överenskommelser som är i kraft i förhållande till Sverige och som regeringen före utgången av år 2000 har ingått med främmande makt om utsträckt tillämpning av lagen (1962:381) om allmän försäkring och lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag eller om undantag i vissa fall från vad som är stadgat i de lagarna, skall utan hinder av vad som sägs i socialförsäkringslagen tillämpas även efter år 2000.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2.4 Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen
(2001:1113) om försöksverksamhet med
24-timmarsmyndighet inom
socialförsäkringsadministrationen

Härigenom föreskrivs att lagen (2001:1113) om försöksverksamhet med 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkringsadministrationen, som gäller till och med den 30 juni 2003, skall fortsätta att gälla till och med den 31 mars 2004.